40 lat.
Stan wojenny w Lesznie i okolicy

13 grudnia 1981 r. został wprowadzony w Polsce stan wojenny. Zawieszono go 31 grudnia 1982 r., natomiast zniesiono 22 lipca 1983 r. Powstanie „Solidarności", Karnawał Solidarności oraz właśnie stan wojenny należą do najważniejszych wydarzeń politycznych w historii Polski XX w. Stanowiły i nadal stanowią przedmiot dyskusji; stanowiły i nadal stanowią cezurę dla wielu zjawisk społecznych i politycznych, które zapoczątkowały proces zmian w państwach obozu socjalistycznego i odmieniły życie wielu osób.

Prezentowana wystawa opowiada o stanie wojennym w Lesznie i regionie leszczyńskim. Znajdują się na niej odniesienia do sytuacji w kraju, które mają ułatwić zrozumienie przedstawionych treści.

„Polskie miesiące"

Scenariusz wystawy: dr Tomasz Kościański
Opracowanie graficzne: MBP w Lesznie – Irena Walachowska
Redakcja językowa: Janina Chodera

Ilustracje:
Archiwum Państwowe w Lesznie (AP Leszno)
Eugeniusz Śliwiński
Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu (IPN Poz)
Oddział NSZZ „Solidardość" w Lesznie/Ibc.leszno.pl
Waldemar Handke
Wikimedia
Wikipedia

Archiwum Państwowe w Lesznie
ul. Solskiego 71
64-100 Leszno
www.archiwum.leszno.pl
(65) 526-97-19

Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność"
Oddział Leszno
ul. Prochownia 25a
64-100 Leszno
www.solidarnosc.poznan.pl

Solidarność Wielkopolska

Archiwa Państwowe
Archiwum Państwowe w Lesznie

Pierwsze lata województwa leszczyńskiego

Pochód 1-majowy w Lesznie, 1 maja 1976.
Fot. Henryk Frąckowiak

AP Leszno

Województwo leszczyńskie ze stolicą w Lesznie powstało w 1975 r. Zajmowało 4154 km^2 powierzchni, co oznaczało, że było jednym z mniejszych. Według stanu na rok 1980 liczyło 357,6 tys. mieszkańców. Największym miastem było Leszno – według stanu na grudzień 1978 r. miało 45 670 mieszkańców (21 340 mężczyzn, 24 330 kobiet). Pod względem gospodarczym województwo miało charakter rolniczy. W przemyśle dominował przemysł spożywczy (np. 14% krajowej produkcji mączki ziemniaczanej, 13% spirytusu).

Występ kapeli ludowych podczas wręczenia bochna chleba I sekretarzowi KC PZPR podczas Centralnych Dożynek, Leszno, 11 września 1977. Fot. Bogdan Ludowicz

AP Leszno

Odnawianie budynków przed Centralnymi Dożynkami, Leszno, 1977

AP Leszno

Występy zespołów regionalnych podczas Centralnych Dożynek, Leszno, 11 września 1977

AP Leszno

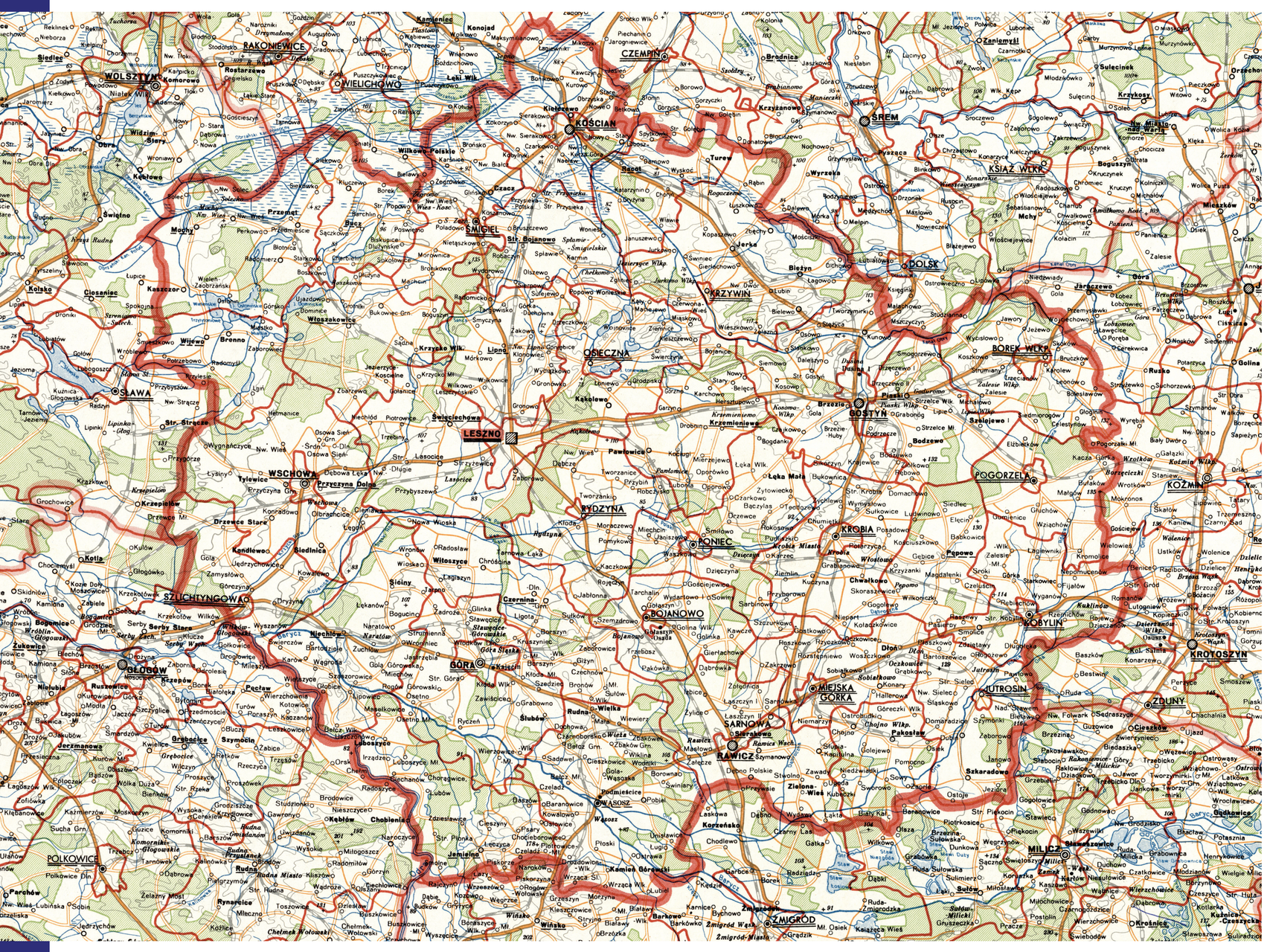

Mapa województwa leszczyńskiego, 1975

AP Leszno

W 1977 r. Leszno było na ustach całej Polski. To tutaj 11 września odbyły się Centralne Dożynki. Miasto starannie przygotowywano na to wydarzenie, zrealizowano też kilka inwestycji, m.in. przebudowano stadion żużlowy, wybudowano nowe ulice, odnowiono elewacje budynków. Wojewodami leszczyńskimi od momentu powstania województwa byli m.in. Eugeniusz Pacia (1975–1978), Stanisław Radosz (1978–1980), Bernard Wawrzyniak (1980–1987) oraz Józef Poniecki (1987–1990).

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

Powstanie NSZZ „Solidarność”

W 1980 r. pogorszyła się koniunktura ekonomiczna. Natychmiast po ogłoszeniu podwyżek cen na mięso i wędliny, w wielu zakładach i fabrykach na terenie kraju doszło do strajków. Dalsze wydarzenia pokazały, że najpoważniejszy dla tej historii obrót przybrały losy strajku w Stoczni im. Lenina w Gdańsku, gdzie strajk okupacyjny podjęto 14 sierpnia 1980 r. Stanęło wiele zakładów Trójmiasta. Wkrótce nowa fala strajkowa przelała się na inne zakłady w Polsce, lecz dla władzy szczególnie niewygodne były strajki w kopalniach. Na przełomie sierpnia i września podpisano porozumienia w Szczecinie, Gdańsku i Jastrzębiu.

Tablice z 21 postulatami Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego umieszczone na budynku portierni Stoczni Gdańskiej im. Lenina, Gdańsk, 31 sierpnia 1980. Fot. Krzysztof Korczyński

Wikimedia (CC BY-SA 3.0)

Mury Stoczni Gdańskiej im. Lenina z widocznymi hasłami strajkowymi, sierpień 1980. Fot. Wojciech Milewski

Wikipedia (CC BY-SA 3.0)

Obrady Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego; przemawia Lech Wałęsa, obok stoi Bogdan Lis, Gdańsk, 31 sierpnia 1980. Fot. Zygmunt Błażek

Wikipedia (CC BY-SA 3.0)

Jednak dopiero po strajku w Hucie Katowice z 11 września władza pozwoliła na zakładanie związków zawodowych na terenie całego kraju. I tak oto 24 września wpłynął do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie wniosek o rejestrację Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” (NSZZ „Solidarność”).

SOLIDARNOŚĆ leszczyńska

PISMO ZARZĄDU REGIONALNEGO NSZZ „Solidarność” w Lesznie

DO UŻYTKU WEWNĄTRZZWIĄZKOWEGO

nr 25 dnia 6.10.1981

/życiorys/

LECH WAŁĘSA

„Solidarność leszczyńska” z 6 października 1981 – życiorys Lecha Wałęsy na pierwszej stronie

Zbiory prywatne

Znaczek NSZZ „Solidarność”

Zbiory prywatne

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

NSZZ „Solidarność” w województwie leszczyńskim

Pieczęć NSZZ „Solidarność” Pracowników Ochrony Dóbr Kultury, luty 1981

Z dokumentu ze zbiorów prywatnych

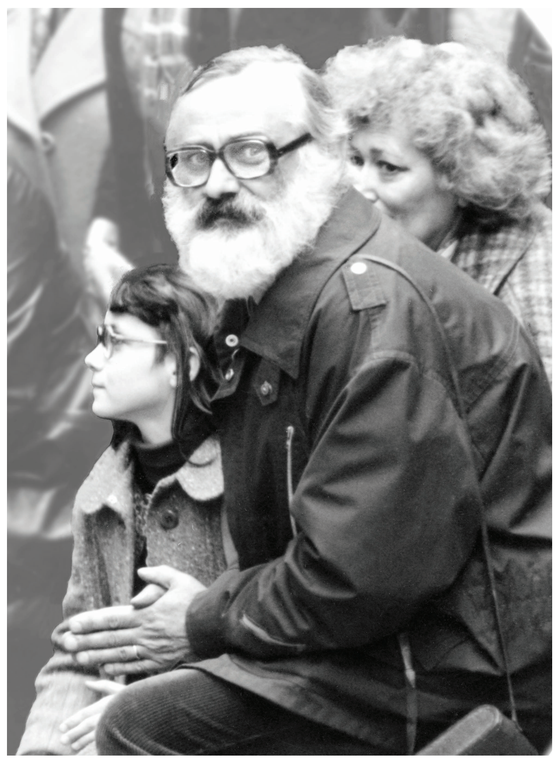

Stanisław Chojecki, 1980

Oddział NSZZ „Solidarność” w Lesznie/lbc.leszno.pl

Jeszcze we wrześniu 1980 r. powstały Komitety Założycielskie NSZZ „Solidarność” w województwie leszczyńskim. Powstały m.in. przy PKP w Lesznie, Spółdzielni Pracy Usługowo-Wytwórczej w Rawiczu, w Muzeum Okręgowym w Lesznie. 27 października powołano Międzyzakładowy Komitet Założycielski (MKZ) NSZZ „Solidarność” w Lesznie. Jego przewodniczącym został Stanisław Chojecki. Po jego rezygnacji (w maju 1981 r.) funkcję przewodniczącego pełnił Andrzej Kochowicz. W grudniu 1980 r. MKZ NSZZ „Solidarność” otrzymał na siedzibę lokal w kamienicy przy ul. Bolesława Chrobrego 21.

Na początku lipca 1981 r. w Domu Kultury przy ul. Bolesława Chrobrego w Lesznie odbyło się I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Leszczyńskiego. Wybrano wówczas Zarząd Regionu. Liczył on 44 członków, a jego przewodniczącym został Eugeniusz Matyjas. Między wrześniem 1980 r. a grudniem 1981 r. w województwie leszczyńskim „Solidarność” liczyła 60 tys. członków.

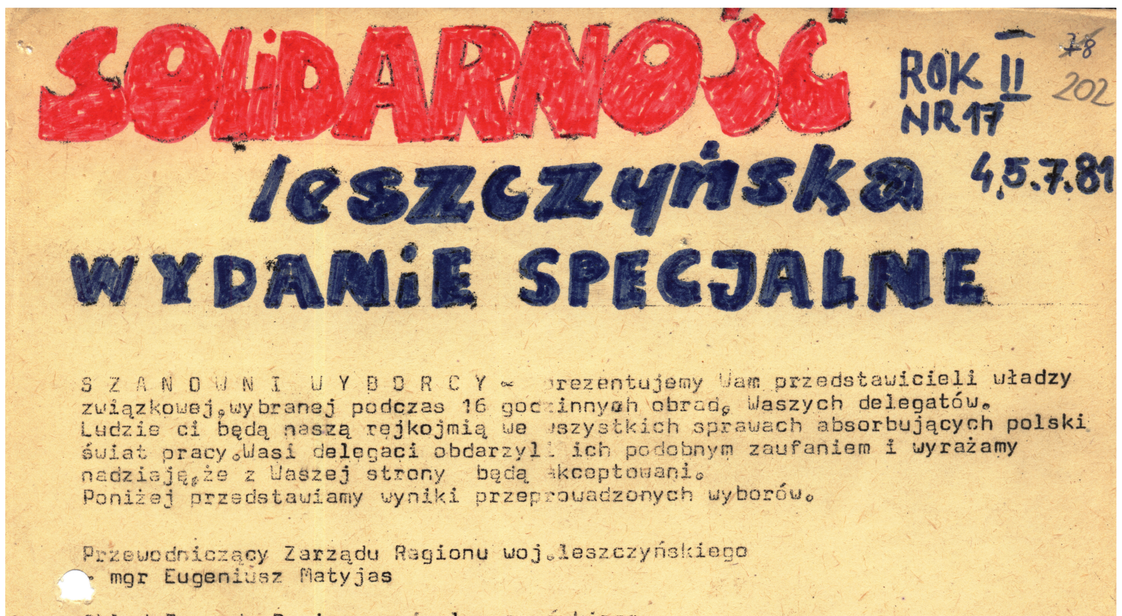

SOLIDARNOŚĆ leszczyńska ROK II NR 17 4.5.7.81

WYDANIE SPECJALNE

SZANOWNI WYBORCY - prezentujemy Wam przedstawicieli władzy związkowej, wybranej podczas 16 godzinnych obrad, Waszych delegatów. Ludzie ci będą naszą rękojmią we wszystkich sprawach absorbujących polski świat pracy. Wasi delegaci obdarzyli ich podobnym zaufaniem i wyrażamy nadzieję, że z Waszej strony będą akceptowani.
Poniżej przedstawiamy wyniki przeprowadzonych wyborów.

Przewodniczący Zarządu Regionu woj. leszczyńskiego
- mgr Eugeniusz Matyjas

Skład Zarządu Regionu woj. leszczyńskiego

1. Marek Małachowski
2. Zenon Parmoda
3. Marian Graja
4. Marek Wawrzyniecki
5. Leszek Kaszuba
6. Jacek Sacha
7. Kazimierz Przybysz
8. Bogdan Błażejczak
9. Zbigniew Maj
10. Ewa Więcek
11. Józefa Gindera
12. Paweł Kozłowski
13. Andrzej Murek
14. Mieczysław Olejniczak
15. Alojzy Kędziora
16. Dorota Kubiak
17. Kazimierz Borbuiak
18. Józef Szumny
19. Marek Hyżyk
20. Zbigniew Węcel
21. Cecylia Skałmer Sternal
22. Marek Zieliński
23. Mieczysław Żurek
24. Bronisław Lachowicz
25. Grzegorz Basiński
26. Jan Żurek
27. Maciej Bauman
28. Marian Popiel
29. Wiesław Sałata
30. Bażena Jankowiak
31. Marian Stanisławski
32. Władysława Ząbek
33. Adam Bujak
34. Tomasz Neuman
35. Krystyna Stachowiak
36. Teresa Leszczyńska
37. Jan Grobelny
38. Bogusław Sawicki
39. Zenon Twardochleb
40. Janina Kozakiewicz
41. Zenon Zarzycki

Skład KOMISJI REWIZYJNEJ

1. Musiałkowski Wiesław
2. Krawiec Barbara
3. Skrzypczak Jan
4. Marszałek Mieczysław
5. Tomaszewski Jan
6. Śmierzchalski Heliodor
7. Kaczor Bożena
8. Caglarski Jerzy
9. Raczkowski Jan
10. Wiekły Kazimierz
11. Mały Ludwik
12.

Skład Kandydatów na ZJAZD KRAJOWY

1. Lachowicz Bronisław
2. Matyjas Eugeniusz
3. Bauman Maciej
4. Grobelny Jan
5. Małachowski Marek

Wydanie specjalne „Solidarności leszczyńskiej” informujące o składzie Zarządu Regionu województwa leszczyńskiego, 4–5 lipca 1981

IPN Poz

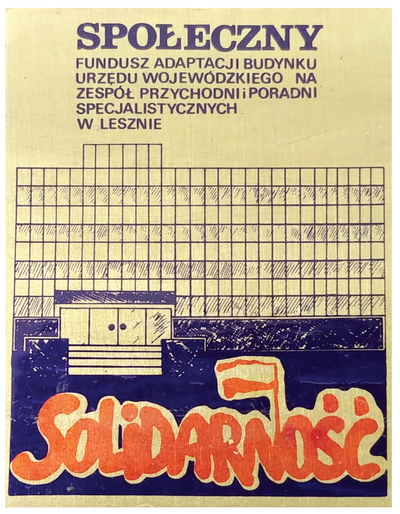

Znaczek Społecznego Funduszu Adaptacji Budynku Urzędu Wojewódzkiego na Zespół Przychodni i Poradni Specjalistycznych, 1981

Zbiory prywatne

III Zjazd Wojewódzki NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych na stadionie im. Alfreda Smoczyka w Lesznie, 7 czerwca 1981

AP Leszno

Msza św. podczas zebrania „Solidarności” w zakładzie Metalchem w Kościanie, 1980

AP Leszno

Obchody 3 Maja na kościańskim rynku, 3 maja 1981

AP Leszno

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

MKZ NSZZ „Solidarność” w centrum zainteresowania SB

„ZATWIERDZAM"
.....
dnia ..... 19..... r.

Leszno, dnia 16.12 1980 r.

TAJNE

(5)

W N I O S E K

o wszczęcie sprawy obiektowej

Kryptonim " P A J Ę C Z Y N A "

Na Międzyzakładowy Komitet Założycielski NSZZ "Solidarność" w Lesznie. (podać jakie zagadnienia lub obiekt)

Cel założenia 1. Rozpoznanie składu osobowego MKZ NSZZ "Solidarność" i bieżące inwigilowanie ich działalności i zachowań.

2. Dokładne rozpoznanie programu działania MKZ NSZZ "Solidarność" - zarówno statutowego jak i wykraczającego poza ramy statutu.

3. Poznanie bieżących i perspektywicznych zamierzeń działaczy MKZ NSZZ "Solidarność" wobec władz politycznych i administrac.

4. Poznanie sposobów i metod przenikania do klasy robotniczej i inteligencji oraz oddziaływania na ludzi pracy i inne grupy społeczne.

5. Ustalenie kontaktów działaczy MKZ NSZZ "Solidarność" z działaczami ugrupowań antysocjalistycznych.

6. Podjęcie konkretnych zamiarów operacyjnych lub procesowych wobec poszczególnych przedstawicieli MKZ NSZZ "Solidarność".

Fragment wniosku o wszczęcie sprawy obiektowej kryptonim „Pajęczyna”, 16 grudnia 1980
IPN Poz

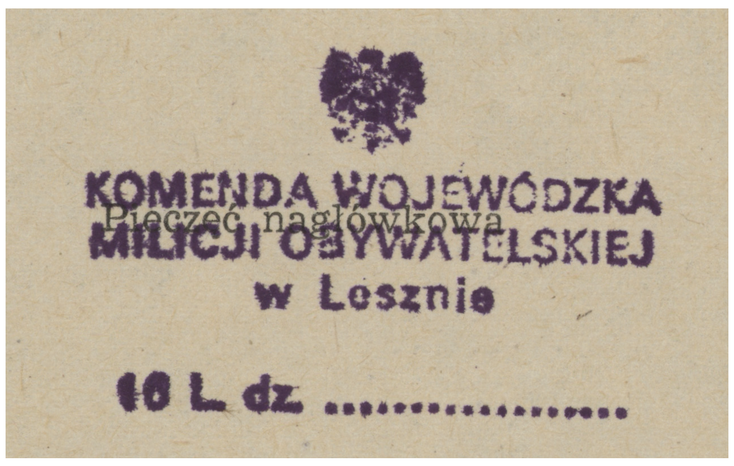

Pieczęć Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lesznie, grudzień 1981
Z dokumentu ze zbiorów prywatnych

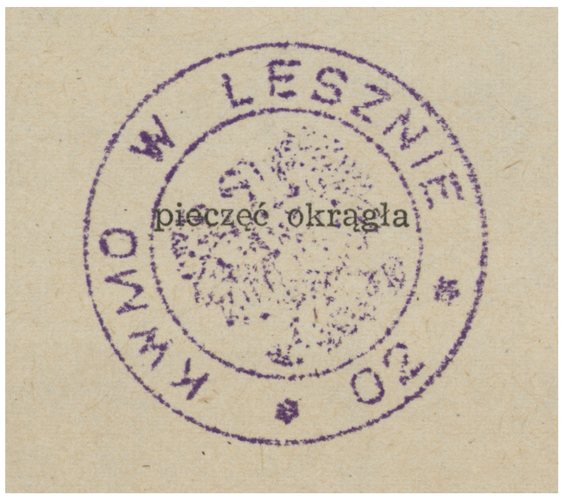

Pieczęć okrągła Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lesznie, grudzień 1981
Z dokumentu ze zbiorów prywatnych

Służba Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lesznie założyła sprawę obiektową kryptonim „Pajęczyna” na regionalny MKZ NSZZ „Solidarność” w Lesznie. Wiele z powstałych w niej dokumentów zostało później zniszczonych; prof. Waldemar Handke napisał: „O skali zniszczenia materiałów wchodzących w skład teczki tej sprawy może świadczyć choćby fakt, że w spisie zawartości Części II sprawy winny znajdować się dwie strony wykazu tajnych współpracowników i kontaktów operacyjnych wykorzystywanych przez Służbę Bezpieczeństwa w tej sprawie. W zachowanej teczce s[prawy] o[biektowej] krypt. »Pajęczyna« mamy natomiast pusty druk takiego wykazu, który prawdopodobnie pozostał, po usunięciu kart wypełnionych”.

Sprawa obiektowa krypt."Pajęczyna" /LEØØ4944/
założona została w dniu 16.12.1980r. na Międzyzakładowy Komitet Założycielski NSZZ "Solidarność" w Lesznie /XGØØ - LELA/.
Powodem założenia sprawy były negatywne i antysocjalistyczne wypowiedzi oraz działalność członków MKZ-tu podsycające atmosferę niepewności, braku zaufania do władz, dezorganizacji, chaosu i anarchii, podważające system sojuszy PRL i przynależność do RWPG.
W dniach 4-5.07.1981r. odbyło się Walne Zebranie Delegatów NSZZ "Solidarność" woj.leszczyńskiego /X1ØØ-LE/, na którym wybrano Zarząd Regionalny w skład,którego weszły 44 osoby oraz 9-cio osobowe etatowe Prezydium Zarządu.
Na swoim pierwszym posiedzeniu Zarząd wybrał przewodniczących i powołał 7 działów tj.
- organizacyjno-członkowski
- interwencyjno-prawny
- koordynacji sekcji komisji branżowych i terenowych
- ochrony zdrowia, rekreakcji i wypoczynku
- upowszechniania informacji związkowej
- gospodarki żywnościowej i gospodarczej
Przewodniczącym ZR NSZZ „Solidarność” w Lesznie był Eugeniusz Matyjas.
Ponadto przy Zarządzie Regionalnym działał Zespół Redakcyjny, który zajmował się upowszechnianiem propagadny związkowej oraz wydawał gazetkę "Solidarność Leszczyńska" /XØEC/.
W dniu 13.12.1981 r. z chwilą wprowadzenia na terenie kraju stanu wojennego działalność Zarządu Regionalnego w Lesznie /X1ØØ-LELA/ została zawieszona.

Fragment meldunku operacyjnego dotyczącego I Walnego Zebrania Delegatów NSZZ „Solidarność” województwa leszczyńskiego, po 13 grudnia 1981
IPN Poz

Ponadto w środowisku byłych działaczy "Solidarności" wykorzystywanych jest 15 źródeł ze szczebla komisji zakładowych i szeregowych członków organizacji.
Nie mają one jednak szerszych możliwości wykraczających poza dany zakład.

Fragment wykazu osobowych źródeł informacji wykorzystywanych przez Komendę Wojewódzką Milicji Obywatelskiej w Lesznie, 19 sierpnia 1982
IPN Poz

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

W oczach partii

Pytania do Społeczeństwa

1. Kto przy lada okazji podrywa załogi do strajków?
2. Czy strajki, żądania i akcje protestacyjne przysporzą nam żywności i innych dóbr na rynku?
3. Kto nas zapewniał, że produkcja utracona w wyniku wolnych sobót zostanie szybko nadrobiona?
4. Kto przekonywał nas, że jak tylko powstanie „Solidarność Rolników Indywidualnych", to ruszy produkcja rolna, że będziemy mieli dostateczną ilość żywności?
5. Czego dokonała „Solidarność" dla poprawy zaopatrzenia rynku?
6. Kto firmuje wydawnictwa z oszczerstwami wobec partii, rządu i Związku Radzieckiego? Czemu te prowokacje mają służyć?
7. Jaki był faktyczny cel godnego pożałowania „posłania" Do Narodów Europy Wschodniej?
8. Czy związek zawodowy ma prawo ingerować w wewnętrzne sprawy zaprzyjaźnionych krajów?
9. Czy była taka propozycja rządowa, której by „Solidarność" nie zakwestionowała?
10. Jaki jest ostateczny cel „Solidarności"?
    Czy celem tym jest podważenie sensowności istnienia władzy ludowej, kierowniczej roli partii i sojuszów, które gwarantują nam życie w pokoju?

Uważamy, że każdy mieszkaniec województwa potrafi odpowiedzieć sobie na te pytania i potrafi z tych odpowiedzi wyciągnąć wnioski.

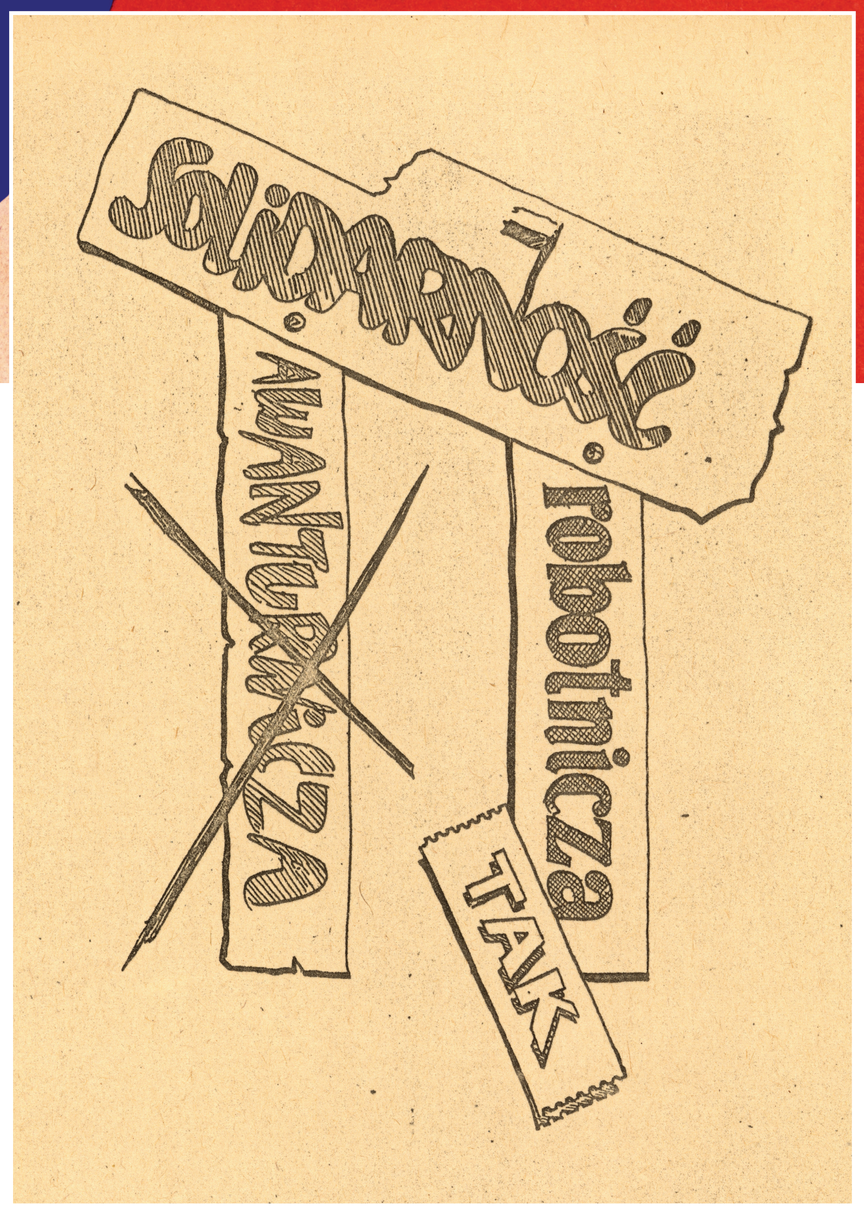

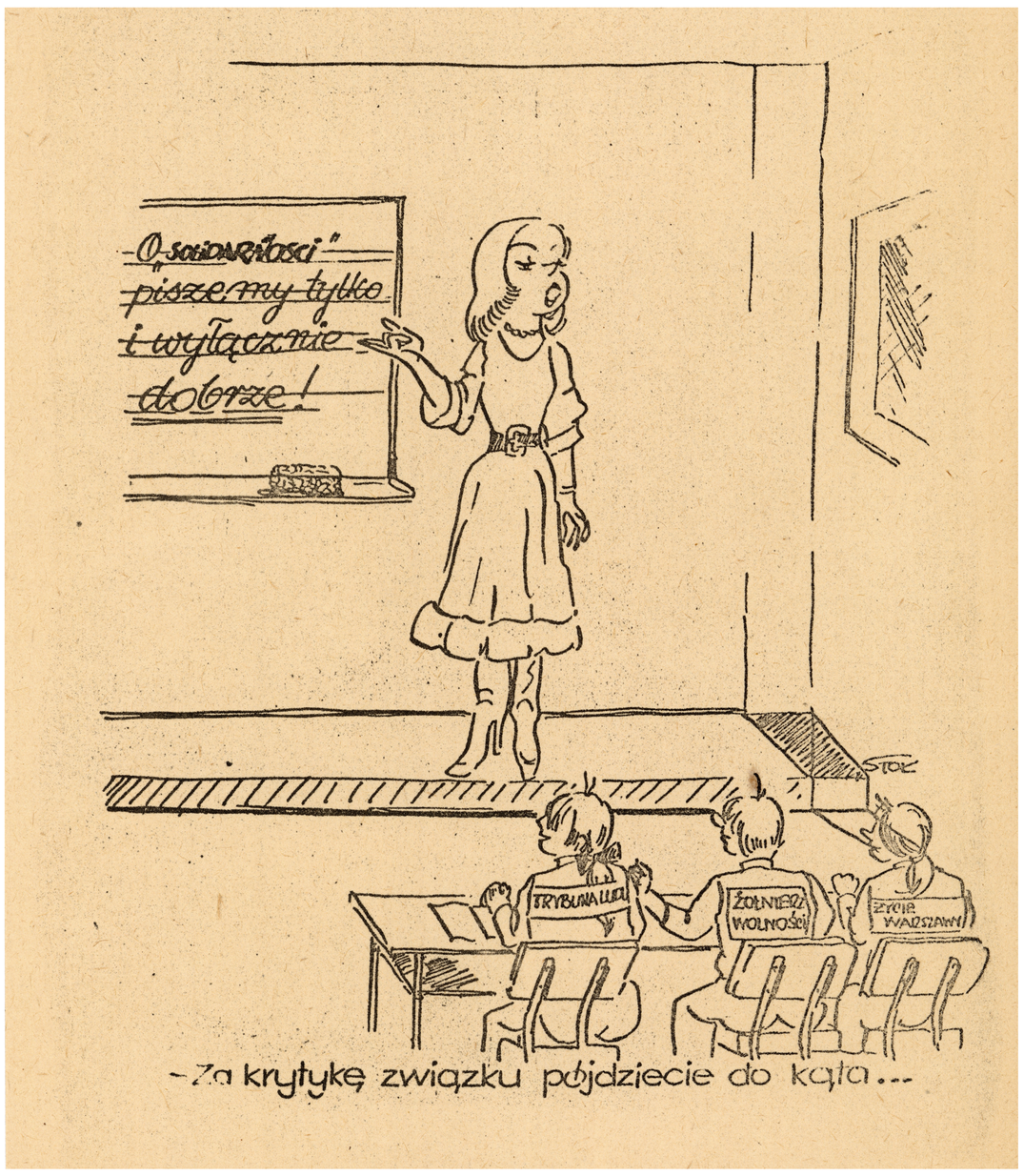

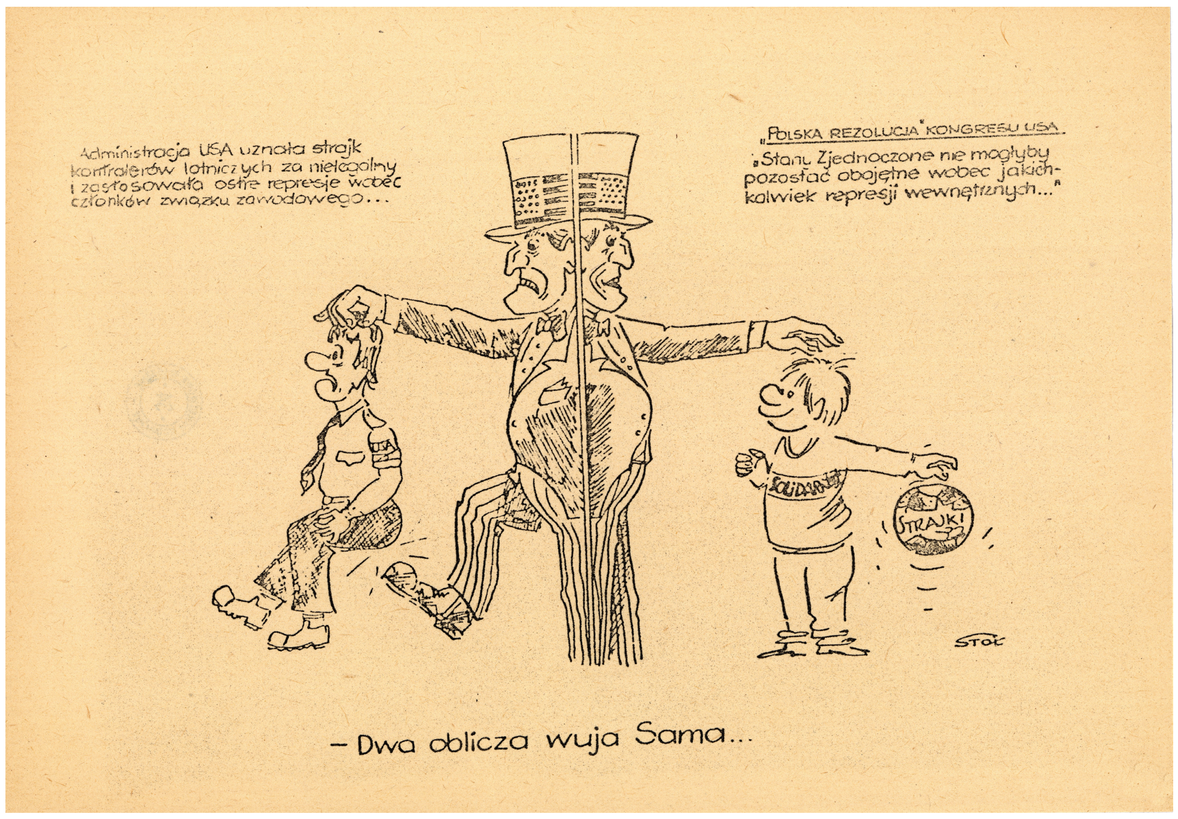

Z zasobu AP Leszno

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

13 grudnia

Dlaczego noc z 12 na 13 grudnia? Termin wprowadzenia stanu wojennego nie został wybrany przypadkowo. W 1981 r. noc z 12 na 13 grudnia była nocą z soboty na niedzielę. Był srogi mróz i sporo śniegu. Wiele zakładów pracy nie działało, przez co generalnie postawiono robotników przed faktem dokonanym. Nie mieli oni możliwości niezwłocznego zareagowania. Trwały też wtedy obrady Komisji Krajowej „Solidarności" w Gdańsku, co oznaczało, że jej kierownictwo znajdowało się w jednym miejscu oraz było pozbawione swojego regionalnego zaplecza.

Czołgi na ulicach Zbąszynia, okres stanu wojennego

Wikipedia (Domena Publiczna)

Gen. Wojciech Jaruzelski przygotowuje się w studiu telewizyjnym do odczytania przemówienia o wprowadzeniu stanu wojennego, Warszawa, 13 grudnia 1981

Wikimedia (Domena Publiczna)

Do wprowadzenia stanu wojennego w kraju użyto znacznych sił: około 30 tys. funkcjonariuszy (Milicja Obywatelska, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej, Służba Bezpieczeństwa), 49 tys. osób z Rezerwowych Oddziałów Milicji Obywatelskiej, 70 tys. żołnierzy WP. Na ulice wyjechały czołgi i pojazdy opancerzone. W województwie leszczyńskim w stan pogotowia postawiono 705 milicjantów, 58 zomowców i 122 funkcjonariuszy SB.

Grupa ZOMO, miejsce i data nieznane

Zbiory prywatne

POLSKA ZJEDNOCZONA PARTIA ROBOTNICZA

KOMITET WOJEWÓDZKI W LESZNIE

UL. KARASIA 15 — TEL. 34-44 64-100 LESZNO UL. SŁOWIAŃSKA 33 — TEL. 23-60

L. dz. 103/80 LESZNO, dnia 15 lutego 1980 r.

Nagłówek papieru firmowego PZPR, 15 lutego 1980

AP Leszno

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

13 grudnia

Plakat Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”, Gdańsk-Oliwa, 1981

AP Leszno

Delegacja Regionu Leszczyńskiego na I Krajowym Zjeździe NSZZ „Solidarność” w Gdańsku-Oliwie (siedzą od prawej: Marek Małachowski, Bronisław Lachowicz, Eugeniusz Matyjas i Jan Grobelny), grudzień 1981

AP Leszno

W nocy z 12 na 13 grudnia do siedziby Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Lesznie wkroczyli funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa. Splądrowali lokal i przejęli znajdujące się tam dokumenty. Podobnie działo się w terenowych siedzibach „Solidarności” w Gostyniu, Górze, Kościanie, Rawiczu i Wschowie. Przejęty materiał zamierzano wykorzystać w celu kompromitacji „Solidarności” oraz jej członków. Służby jednak takich celów nie osiągnęły.

OBYWATELKI I OBYWATELE

MIESZKAŃCY WOJEWÓDZTWA LESZCZYŃSKIEGO!

Od 13 grudnia br. obowiązuje w kraju stan wojenny. Mieszkańcy naszego województwa decyzję tą przyjęli ze spokojem, z pełnym zrozumieniem. Znaleźliśmy się w sytuacji wymagającej szczególnego skupienia, powagi, dyscypliny i odpowiedzialności. Siły zbrojne nie dążą do rządów wojskowych. Sytuacja obecna jest przejściowa. Będzie ona trwała tym krócej im sprawniej uporamy się z chaosem, im szybciej przywrócimy ład i porządek, poszanowanie dla prawa i szacunek dla pracy.

Województwo leszczyńskie przed wprowadzeniem stanu wojennego należało do najspokojniejszych regionów w kraju. Wyznawaliśmy zawsze zasadę, że dyskutować można niezależnie od dobrej, rzetelnej pracy. Z tych względów gospodarka województwa nie odczuwała tak silnie skutków kryzysu. Produkcja przemysłowa spadła nieznacznie. Z nadwyżką wykonano plan spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego, normalnie przebiega praca w rolnictwie i całej gospodarce żywnościowej. Z powodzeniem realizowany jest skup żywca i mleka. Dzięki dobrej pracy rolników leszczyńskich możliwe są dodatkowe dostawy produktów żywnościowych nie tylko na zaopatrzenie naszych sklepów, ale również dla dużych aglomeracji, głównie Śląska i Zagłębia.

Podobnie jak cały kraj, i my borykamy się z trudnościami zaopatrzeniowymi, także u nas brak pełnego pokrycia surowców, materiałów, paliw, energii, środków produkcji dla rolnictwa, także u nas występują niedobory towarów.

Naszym głównym atutem są jednak ludzie - rzetelni, dobrzy fachowcy, zdyscyplinowani, odpowiedzialni obywatele i żarliwi patrioci, na których zawsze można polegać. Liczne tego dowody przynosi nie tylko dzień dzisiejszy, ale i cała historia tej ziemi. Niektórzy w kraju pokpiwają sobie z wielkopolskiej pracowitości, gospodarności i dyscypliny, ale cechy te, szczególnie w sytuacjach kryzysowych, okazują się najcenniejsze i niezbędne. Pozwolą one z całą pewnością na szybszy powrót do normalnego życia. Uczyńmy wszystko, aby za naszą sprawą nastąpiło to jak najprędzej!

Dlatego też, w obliczu obecnej sytuacji, zwracam się do wszystkich mieszkańców Ziemi Leszczyńskiej z gorącym apelem o zachowanie spokoju, pełnej dyscypliny społecznej i zawodowej, o bezwzględne przestrzeganie obowiązujących przepisów stanu wojennego.

Jestem przekonany, że tak jak dotychczas, społeczeństwo województwa leszczyńskiego wykaże swą dojrzałość polityczną i patriotyzm, że pozostanie wzorem dla innych.

Wojewoda Leszczyński

Bernard Wawrzyniak

Leszno, dnia 16 grudnia 1981 r.

PSP Leszno 2603 81 3000

Odezwa wojewody leszczyńskiego do mieszkańców województwa leszczyńskiego w sprawie wprowadzonego stanu wojennego, 16 grudnia 1981

AP Leszno

ZARZĄDZENIE Nr 5/W/81
WOJEWODY LESZCZYŃSKIEGO

z dnia 14 grudnia 1981 r.

w sprawie zakazu dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych na obszarze województwa leszczyńskiego w czasie obowiązywania stanu wojennego.

§ 1

1. Z dniem 13 grudnia 1981 r. wprowadza się zakaz dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych na obszarze województwa leszczyńskiego.

2. Zakaz dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych dotyczy obiektów jednostek organizacyjnych resortów obrony narodowej, spraw wewnętrznych i sprawiedliwości oraz obiektów i urządzeń gospodarki narodowej, a także żołnierzy i funkcjonariuszy organów powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego wykonujących obowiązki służbowe, jak również wszelkiego rodzaju legalnych i nielegalnych zgromadzeń, pochodów, manifestacji itp.

§ 2

Zakaz, o którym mowa w § 1 ust. 1 nie dotyczy osób, które dokonują zdjęć fotograficznych lub filmowych w ramach wykonywania obowiązków służbowych, na zlecenie organów wojskowych lub organów Milicji Obywatelskiej, a także innych państwowych jednostek organizacyjnych posiadających jednorazowe lub czasowe zezwolenie wydane przez Dyrektora Wydziału Spraw Społeczno - Administracyjnych Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie.

§ 3

W stosunku do osób naruszających postanowienia § 1 mogą być zastosowane środki przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej lub innych formacji i organizacji powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego, polegające na zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu do najbliższej jednostki rejonowej Milicji Obywatelskiej oraz odebraniu używanego sprzętu fotograficznego lub filmowego, niezależnie od odpowiedzialności za popełnione wykroczenie.

Zarządzenie wojewody leszczyńskiego z 14 grudnia 1981 w sprawie zakazu wykonywania zdjęć fotograficznych i filmowych

AP Leszno

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

Akcja „Jodła”

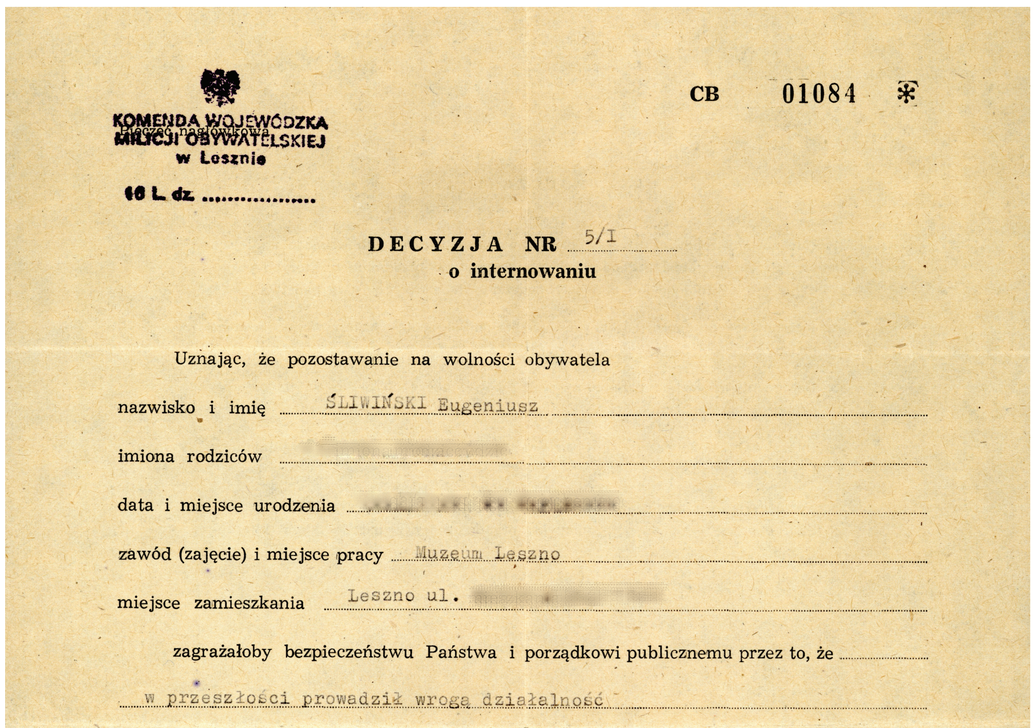

KOMENDA WOJEWÓDZKA MILICJI OBYWATELSKIEJ w Lesznie

CB 01084 *

16 L. dz. .....

DECYZJA NR 5/I
o internowaniu

Uznając, że pozostawanie na wolności obywatela

nazwisko i imię ŚLIWIŃSKI Eugeniusz

imiona rodziców [redacted]

data i miejsce urodzenia [redacted]

zawód (zajęcie) i miejsce pracy Muzeum Leszno

miejsce zamieszkania Leszno ul. [redacted]

zagrażałoby bezpieczeństwu Państwa i porządkowi publicznemu przez to, że

w przeszłości prowadził wrogą działalność

na zasadzie art. 43 ust.6 dekretu z dnia 12.12.1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego

postanawia się:

1. internować ob. ŚLIWIŃSKI Eugeniusz
   i umieścić go w ośrodku odosobnienia w Areszt Śledczy Ostrów
2. wykonanie decyzji zlecić KWMO Leszno

KWMO W LESZNIE pieczęć okrągła

KOMENDANT WOJEWÓDZKI MO

Leszno, dnia 12.12. 198 1 r.

Decyzja o internowaniu, 12 (sic!) grudnia 1981 (dane osobiste zamazano)

Zbiory prywatne

Akcja „Jodła” polegała na zatrzymaniu osób wcześniej wyznaczonych w celu ich internowania. W końcu 1980 r. sporządzona została lista 85 osób z województwa leszczyńskiego, które miały zostać objęte internowaniem. W stanie wojennym internowano jednak 73 osoby. Mężczyźni pierwotnie zostali umieszczeni w Ośrodku Odosobnienia w Ostrowie Wielkopolskim, który znajdował się w tamtejszym Areszcie Śledczym, a kobiety w areszcie przy ul. Młyńskiej w Poznaniu. W styczniu 1982 r. część mężczyzn przeniesiono do Głogowa, pozostałych do Darłówka. Również w styczniu kobiety znalazły się w Ośrodku Odosobnienia w Gołdapi.

Pierwszych kilka osób zostało zwolnionych z internowania w Ostrowie Wielkopolskim jeszcze przed Bożym Narodzeniem 1981 r. Niektóre osoby były internowane kilkakrotnie.

W okresie 13.XII - 19.I.1982 r. internowanych zostało 70 osób, z czego 1/3 uwolniono z miejsca odosobnienia. Spokój i ład panujący w województwie po ogłoszeniu stanu wojennego dowiódł, że internowanie objęło osoby trafnie wytypowane na podstawie obserwacji i oceny ich działań od sierpnia 1980r. Tym niemniej dla całkowitego wygaszenia ognisk zapalnych przeprowadzono w tym czasie 150 rozmów ostrzegawczych. Nie ustają akcje ulotkowe, są to jednostkowe przypadki, przy wykorzystaniu prymitywnej techniki. Ujawniono 9 faktów naklejania ulotek /23 ulotki/ oraz 10 faktów umieszczenia wrogich napisów. Wpłynął również anonim grożący wysadzeniem jednego z obiektów. partyjnych. Ulotki i napisy najczęściej są ujawniane w byłych miastach powiatowych.

Fragment informacji komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej, przedstawionej na posiedzeniu Egzekutywy PZPR w dniu 19 stycznia 1982

AP Leszno

Karta bożnonarodzeniowa od księży ziemi leszczyńskiej przesłana internowanym z Leszna, 1981

Zbiory prywatne

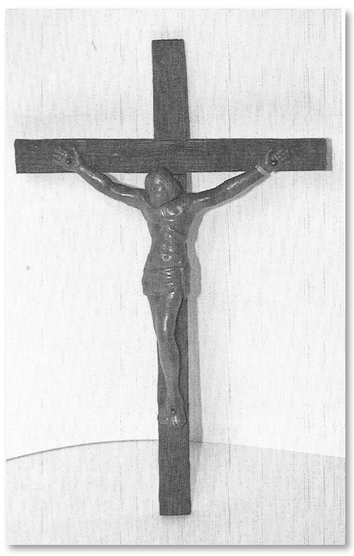

Krzyż wykonany podczas internowania w Ostrowie Wielkopolskim przez Macieja Baumana, 1981–1982

Zbiory prywatne

CE 01006 *

NAKAZ
zatrzymania i doprowadzenia

Zarządzam niezwłoczne zatrzymanie i doprowadzenie

ob. Haudke Waldemar

s/c [redacted] i [redacted]

ur. [redacted] 19 r. w [redacted]

zam. w Leszno, ul. [redacted]

do ośrodka odosobnienia w Areszt Śledczy Ostrów

351/I

Podstawa prawna: decyzja o internowaniu nr [redacted]

z dnia [redacted] 198 r.

KWMO W LESZNIE pieczęć okrągła 02

KOMENDANT WOJEWÓDZKI MO

Nakaz niniejszy wraz z decyzją nr 351/I

i pouczeniem przyjąłem do wiadomości.

podpis osoby zatrzymanej

....., dnia ....., 198 r.

Fragment nakazu zatrzymania i doprowadzenia do ośrodka odosobnienia, 12 (sic!) grudnia 1981 (dane osobiste zamazano)

IPN Poz

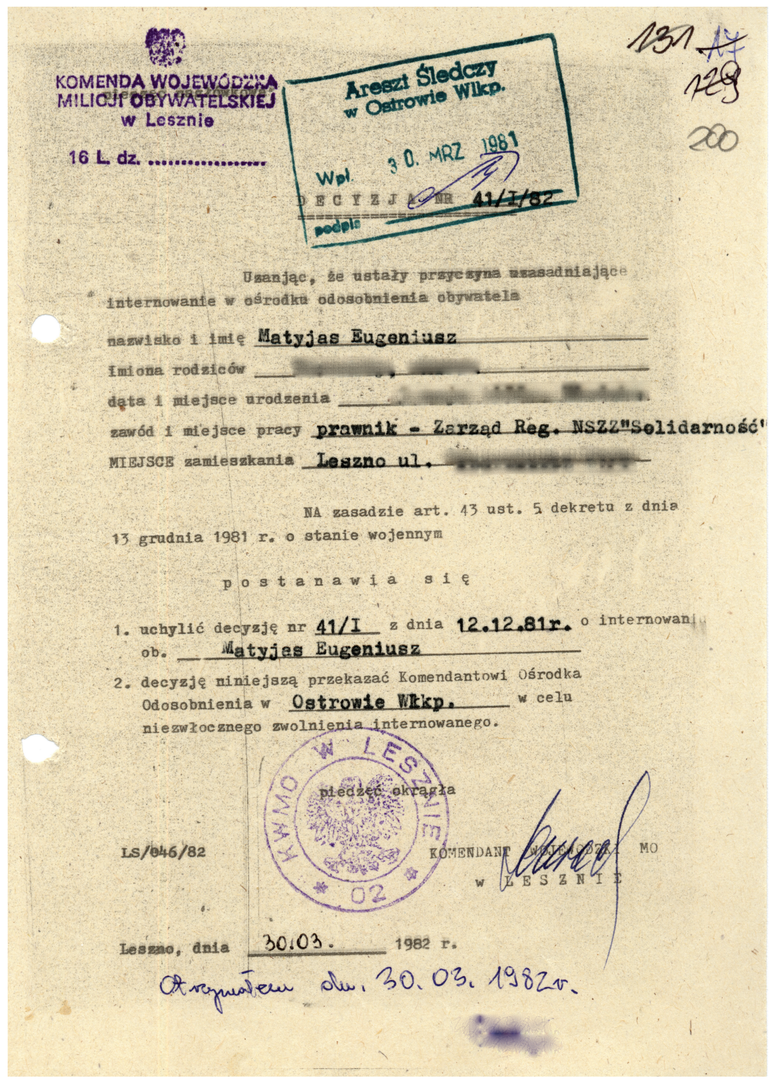

KOMENDA WOJEWÓDZKA MILICJI OBYWATELSKIEJ w Lesznie

16 L. dz. .....

Areszt Śledczy w Ostrowie Wlkp. Wpł. 30. MRZ 1982 podpis

DECYZJA NR 41/I/82

Uznając, że ustały przyczyna uzasadniające internowanie w ośrodku odosobnienia obywatela

nazwisko i imię Matyjas Eugeniusz

imiona rodziców [redacted]

data i miejsce urodzenia [redacted]

zawód i miejsce pracy prawnik - Zarząd Reg. NSZZ "Solidarność"

MIEJSCE zamieszkania Leszno ul. [redacted]

NA zasadzie art. 43 ust. 5 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym

p o s t a n a w i a s i ę

1. uchylić decyzję nr 41/I z dnia 12.12.81r. o internowani ob. Matyjas Eugeniusz
2. decyzję niniejszą przekazać Komendantowi Ośrodka Odosobnienia w Ostrowie Wlkp. w celu niezwłocznego zwolnienia internowanego.

KWMO W LESZNIE pieczęć okrągła 02

LS/046/82

KOMENDANT WOJEWÓDZKI MO w LESZNIE

Leszno, dnia 30.03. 1982 r.

Decyzja uchylająca decyzję o internowaniu, 30 marca 1982 (dane osobiste zamazano)

IPN Poz

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA
ARCHIWA PAŃSTWOWE ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

Akcja „Jodła”

Miejsca internowania działaczy „Solidarności”

Zbiory prywatne

Brama Aresztu Śledczego w Ostrowie – miejsce odosobnienia internowanych działaczy „Solidarności” z regionu leszczyńskiego, 1982

Zbiory prywatne

Pieczęć Aresztu Śledczego w Ostrowie Wielkopolskim, czyli miejsca odosobnienia internowanych działaczy „Solidarności” m.in. z regionu leszczyńskiego, 1981

Z dokumentu ze zbiorów prywatnych

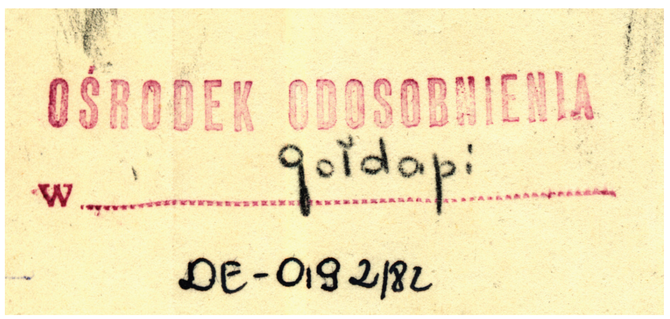

Pieczęć Ośrodka Odosobnienia w Gołdapi, 1982

Z dokumentu z IPN Poz

Pieczęć Ośrodka Odosobnienia w Głogowie, 1982

Z dokumentu z IPN Poz

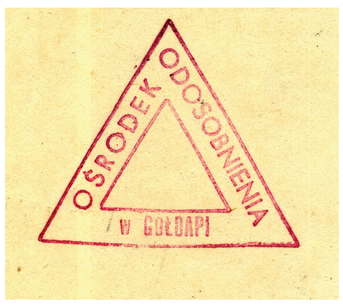

Pieczęć Ośrodka Odosobnienia w Gołdapi, 1982

Z dokumentu z IPN Poz

Pieczęć Ośrodka Odosobnienia w Głogowie, 1982

Z dokumentu z IPN Poz

Gębarzewo – jedno z miejsc odosobnienia internowanych działaczy „Solidarności”, 1982 (3 fot. powyżej)

Zbiory prywatne

Gębarzewo – jedno z miejsc odosobnienia internowanych działaczy „Solidarności”, 1982

Zbiory prywatne

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

W Lesznie

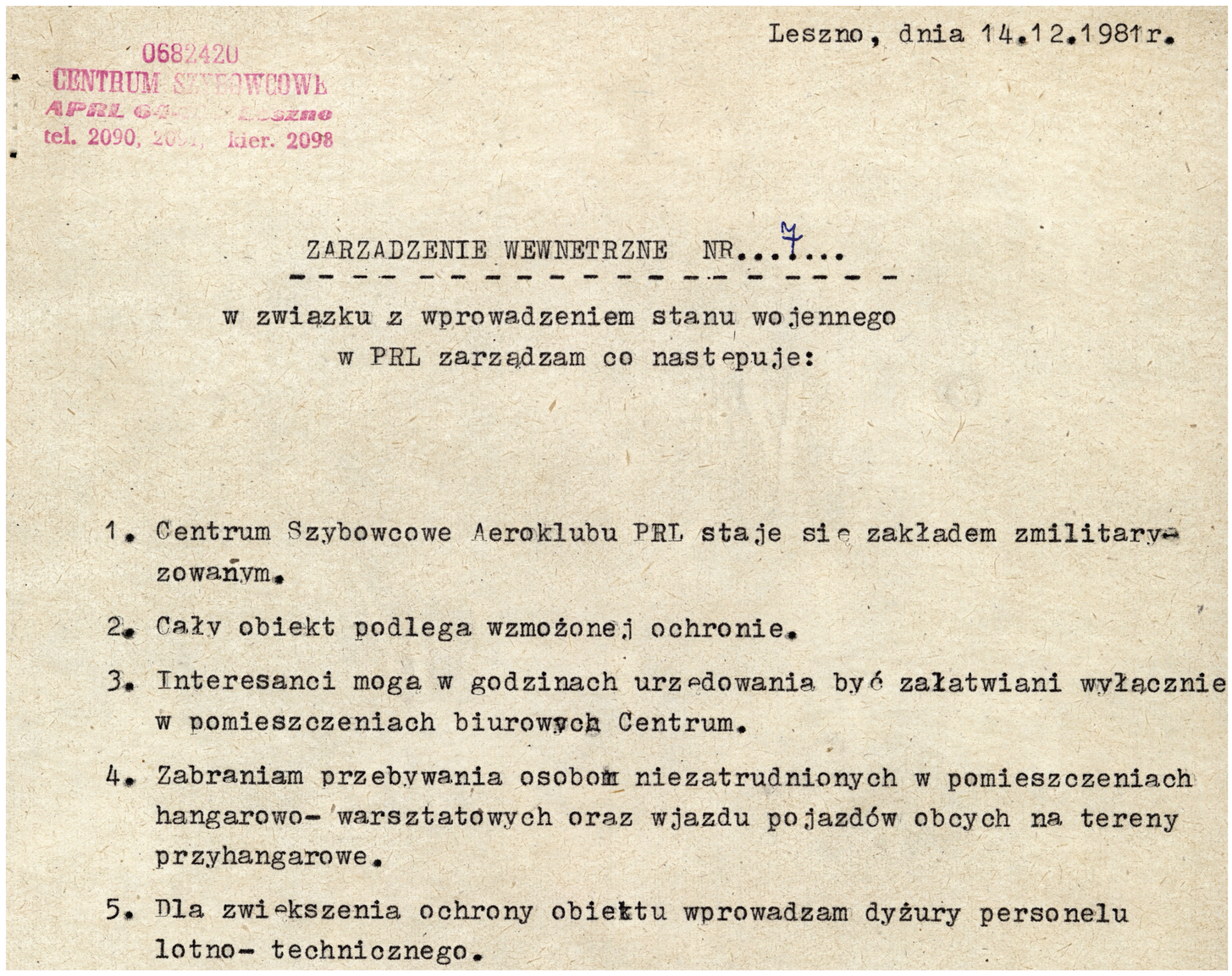

0682420
CENTRUM SZYBOWCOWE
APRL G[illegible] Leszno
tel. 2090, 20[illegible], kier. 2098

Leszno, dnia 14.12.1981r.

ZARZADZENIE WEWNETRZNE NR...4...

w związku z wprowadzeniem stanu wojennego
w PRL zarządzam co nastepuje:

1. Centrum Szybowcowe Aeroklubu PRL staje sie zakładem zmilitaryzowanym.
2. Cały obiekt podlega wzmożonej ochronie.
3. Interesanci moga w godzinach urzedowania być załatwiani wyłacznie w pomieszczeniach biurowych Centrum.
4. Zabraniam przebywania osobom niezatrudnionych w pomieszczeniach hangarowo- warsztatowych oraz wjazdu pojazdów obcych na tereny przyhangarowe.
5. Dla zwiekszenia ochrony obiektu wprowadzam dyżury personelu lotno- technicznego.

Zarządzenie w CSzA PRL w związku z wprowadzeniem stanu wojennego, Leszno, 14 grudnia 1981
AP Leszno

Płk Antoni Kurach – Komendant Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lesznie, ok. 1980
AP Leszno

Leszno,dnia.17.2.1983 rok.

19

Działania zapobiegawcze-Egzekutywy POP
na tle zagrożeń w służbie.

I. Nasilone-oddziaływanie ideowo-polityczne na funkcjonariuszy naszej jednostki.- zadania:

I 1.wyjaśnianie polityki partii i rządu
2.wyrabianie przekonania,iż przyszłość Polski jest na zawsze związana z ustrojem socjalistycznym.
3.uświadamianie załodze jej roli i miejsca w kształtowaniu ładu i porządku w kraju.
4.wskazywanie sił zagrażających bezpieczeństwu państwa i utrudniających wyjście z kryzysu społeczno-gospodarczego.

II. Formy działań :
1. rozmowy,pogadanki,prasówki,
2. d-ców,Kierowników działów zobowiązać/ potraktować jako zadania partyjne/ do stałego,bieżącego śledzenia poczynań partii i rządu i wyjaśniania,przekazywania tych informacji podwładnym partyjnym i bezpartyjnym.
3. Egzekutywa POP zacieśni kontakt z Komitetem Miejskim w celu pozyskiwania bieżących materiałów,informacji.
4. Kadrę kierowniczą zobowiązać do ~~wyszukania~~ reagowania w przypadku stwierdzenia niewłaściwych postaw moralnych i politycznych.

Fragment opisu działań egzekutywy Podstawowej Organizacji Partyjnej w Areszcie Śledczym w Lesznie, 17 lutego 1983
AP Leszno

Jeszcze w grudniu w 69. Pułku Artylerii Przeciwlotniczej utworzony został batalion interwencyjny, który – jak się miało okazać – nie został wykorzystany do żadnej interwencji. Żołnierze leszczyńskiego garnizonu obstawiali m.in. Wojewódzki Urząd Telekomunikacji w Lesznie i lotnisko pobliskiego aeroklubu, zaś w samych koszarach zakwaterowano kompanię ZOMO.

Pałac Sułkowskich – siedziba Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie, 1970 r. Fot. Adam Śmietański
AP Leszno

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

„Rozmowa kontrolowana...”

Sytuację polityczną w czasie obowiązywania stanu wojennego należy oceniać w 2 podokresach: 13-20.XII - przestrach, pełna dezorientacja, brak kontaktów, wzrost dyscypliny w miejscach publicznych i w zakładach pracy, od 21.XII - odbudowywanie więzi, próby przekonywania o konieczności wznowienia działalności antypaństwowej. Nakładają się na to decyzje niepopularne /głównie podwyżki cen/, które mogą wywoływać nawroty sympatii do "Solidarności". Na dzień dzisiejszy nie ma sygnałów o istnieniu nielegalnych organizacji, tym niemniej z taką możliwością organy SB liczą się i podejmują odpowiednie środki, aby nie dopuścić do rozwinięcia działań konspiracyjnych. Generalnie należy podkreślić, że sytuacja polityczna będzie zależna od nastrojów w zakładach pracy.

Fragment informacji komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej, przedstawionej na posiedzeniu Egzekutywy PZPR w dniu 19 stycznia 1982

AP Leszno

Pieczęć z ocenzurowanej koperty

Z dokumentu ze zbiorów prywatnych

Nieocenzurowana koperta listu osoby internowanej w Gębarzewie, czerwiec 1982

Zbiory prywatne

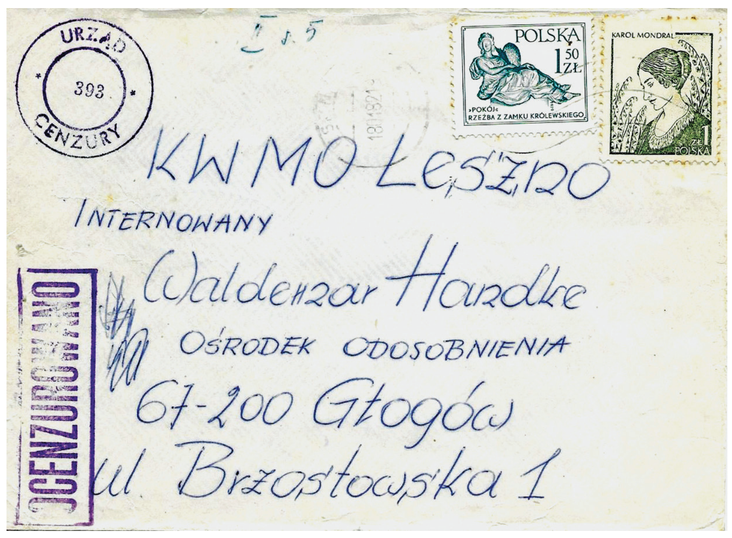

Koperta listowa osoby internowanej (awers i rewers), 1982

Zbiory prywatne

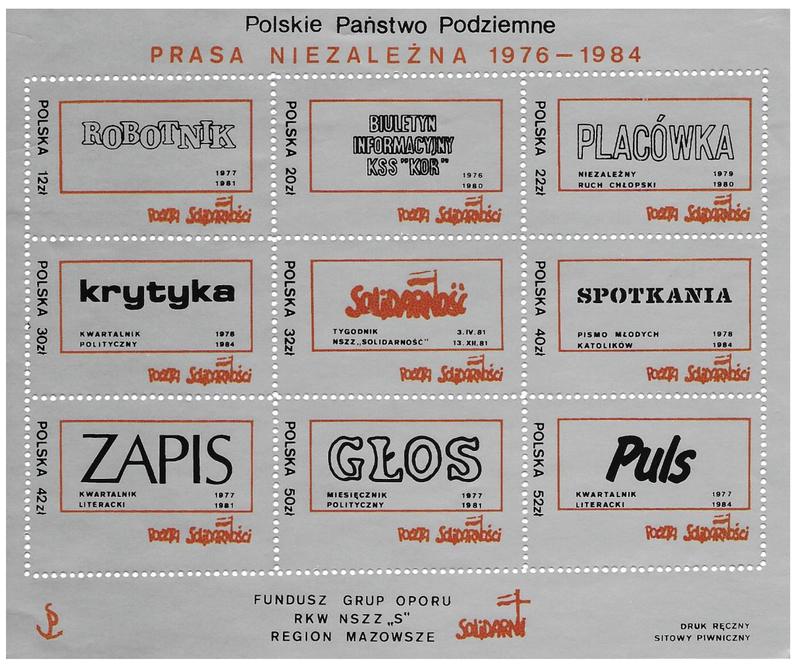

Bloczek zawierający tytuły prasy niezależnej

Zbiory prywatne

INFORMACJA O KLIMACIE WŚRÓD DZIENNIKARZY W WOJEWÓDZTWIE LESZCZYŃSKIM

W środowisku dziennikarskim duże zainteresowanie budzi aktualna sytuacja polityczno-gospodarcza w kraju i województwie. Szczególnie żywo dyskutuje się zagadnienia związane z powstawaniem nowych związków zawodowych. Z niepokojem przyjęto pogłoskę o postulacie nieprzyjmowania dziennikarzy członków partii do SDP.

Nie otrzymujemy żadnych krytycznych uwag dd miejscowych dziennikarzy dotyczących kontrolowania, ograniczania, czy też ingerowania instancji partyjnych w dobór tematyki i form artykułów /odnosi się to również do materiałów krytycznych/ ponieważ takiej praktyki w naszym województwie nie wprowadziliśmy. Natomiast pewne dyskusje miały miejsce wokół kilku opublikowanych artykułów, w których uprzednio uzgodniliśmy z ich autorami potrzebę zmiany wymowy politycznej fragmentów tekstów. Sprawa dotyczyła wyprowadzania ogólnokrajowych uogólnień na podstawie drobnych, precedensowych zdarzeń w naszym województwie. Istotny wpływ na kształtowanie dobrej atmosfery wśród pracowników redakcji wywierają regularnie odbywane spotkania I Sekretarza KW i Sekretarza resortowego KW z całym zespołem dziennikarzy pracujących na terenie województwa, na których omawia się główne kierunki działalności Instancji Wojewódzkiej i sytuację społeczno-gospodarczą w regionie. Stałe robocze kontakty z dziennikarzami utrzymują także pracownicy Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej.

Fragment informacji o nastrojach wśród dziennikarzy, 1980 lub 1981

AP Leszno

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

Przebieg wydarzeń

Data	Opis wydarzenia
14.12.1981 r.	Wschowa - poranny wiec - zgromadzenie 6 uchwał o treściach antypaństwowych, obrażających organa MO podpisane przez MKS NSZZ Solidarność w Wschowie
14.12.1981 r.	Gostyń - poranny wiec - zdjęcie przez patrol MO Macieja Chrzykowskiego z treścią uchwały przy użyciu płynu i farby na budynku Szkoły Rolniczej i napisów złych.
16.12.1981 r.	Wschowa - poranny wiec - zgromadzenie uchwały na budynku przy ul. Wenzeplatte nawołujące do rozkazu wbrew postanowieniom Sekretarza o stanie wojennym Ustalono sprawców i zabezpieczono: Krzysztof Cebrzyńiec uczeń technikum kolejowego we Wschowie oraz Waldemar Bruchal i Paweł Wojnar uczniowie LO we Wschowie
16/17.12.1981 r.	Góra - poranny wiec - na murach pozostawiono w kilkudziesięciu egzemplarzach Zbiorowo - Międzynarodowy wydawniczy Katalog Kobiet Ostrego
16.12.1981 r.	Kępno - kilkadziesiąt egzemplarzy Kościoła - treście napisano kilkoro uczniów liceum ogólnokształcącego
17.12.1981 r.	Wschowa - ul. Góra - napis na murze „Solidarność walczy" przy pomocy płynu i białej farby
18.12.1981 r.	Wschowa - kilkoro pracowników 55 pp - wymalowany czerwoną farbą napis Polski Walczący - napis na szkole byłej „Solidarność - strzyże"

27.12.1981 r.	Pobicie gen. Ulrycha napisy farbą olejną na kościele „1918 Wolność", „Solidarność walczy"
5.01.1982 r.	Gostyń - dwaj Urzędu Miasta i Gminy - napis farbą olejną „Solidarność" i znak Polski Walczącej
13.01.1982 r.	Krotoszyn - 4 ulotki na pomniku Mickiewicza
16.01.1982 r.	Wschowa - 1 ulotka - rozwin informacyjny napisem „Dolny Śląsk"
17.01.1982 r.	Kalisz - napisy
17.01.1982 r.	Gostyń - 6 napisów na budynkach użyteczności publicznej farbą olejną
21.01.1982 r.	Leszno - ZEW Mielęcin test budynku administracyjnego znak rozpoznawczy na płotkach PZPR
29.01.1982 r.	Pogorzela - napis czarną farbą olejną znak Polski Walczącej
3/4.02.1982 r.	Krotoszyn - ulotki „Ostrzy"
3.02.1982 r.	Leszno - ulotka
5.02.1982 r.	Stare Bojanowo ulotka ostrzega
7.02.1982 r.	Stare Bojanowo ulotka i znak Polski Walczącej na kredzie
9.02.1982 r.	Krotoszyn - 45 ulotek A-6 czarnym flamastrem
10.02.1982 r.	Krotoszyn - 50 ulotek
13/14.02.1982 r.	Krotoszyn - ulotki na pomniku przed budynkiem KW PZPR
15.02.1982 r.	Góra - ulotki w skrytkach pocztowych „Z dnia na dzień" i ulotki info. RKS NSZZ „Dolny Śląsk"
19.02.1982 r.	Pleszew - napis na budynku KPP „PZPR-górnik"
22.02.1982 r.	Stupia Kościelna - napis na telefonie
26.02.1982 r.	Leszno ul. Wspólna - 2 ulotki ostrzegawcze

19.08.1982 r.	Popowo pow. Ostrzeszów - 2 napisy na pomniku antyhitlerowskim i tablicy pamiątkowej farbą olejną
14.08.1982 r.	Kępno - 3 ulotki „Solidarność walcząca"
14.08.1982 r.	Ujazdów napis na murze przy autobusowym
15.08.1982 r.	dwóch z Pleszewa do Konopiska Ujazd Filipinów 3 napisy
16.08.1982 r.	Gostyń - Huta szkła napis białą farbą
19.08.1982 r.	Wschowa - Zakład Gosp. WZSR - ulotki PW. na pojazdach dostarczonych z Wolbromia, ulotki umieszczone przed głównym pojazdem we Wschowie
21.08.1982 r.	Gostyń ZPS i OO 3 napisy na murze białą farbą olejną
23.08.1982 r.	Kępno ujazd dworca PKP - kilkanaście - 30 ulotek egz. odezwa
31.08.1982 r.	Gostyń - Huta szkła - Pleszew z napisem „Solidarność" na kominie
31.08.1982 r.	Kępno - 1 egz. pisma „Orzeł i Reduta" - 4 ulotki
30.08.1982 r.	droga Gorzyce - Lubrza napis farbą olejną „Strzyże"
31.08.1982 r.	droga Gostyń - Krobia napis białą farbą olejną
30.08.1982 r.	Wschowa 17 różnych ulotek, literackie pismo Regionu Kisiela Wschowska"
1/2.09.1982 r.	Gostyń napisy i znaki PW farbą
5.09.1982 r.	Góra ul. Świętojańska napis na budynku „Prasa z Kościoła" - białą farbą
2.09.1982 r.	Góra ul. Nowotki - napis na tablicy wystawowej „Prasa z Kościoła" - farbą olejną - budynek liceum - napis

29.10.1982 r.	Kępno - mur cmentarny LFP - napis kredą
26.10.1982 r.	Krotoszyn - ogłoszono napis długopisem na banknocie „Jaruzelski to k..."
27.10.1982 r.	Kępno - Plac Kościuszki - Żabka - napisy na telefonie kredą
29.10.1982 r.	Kalisz - pod przedpołudnie - ujęto dworca PKP 86 ulotek pisanych ręcznie na papierze kancelaryjnym treść nawołuje do oporu przeciw władzy, popierając „Solidarność" i L. Wałęsę
1.11.1982 r.	Gostyń - pod. ranne - cmentarz parafialny - ustalono napis 1,6 m z napisem „Ofiarom stanu wojennego" pod nim cienie z nazwami o barwach narodowych i napisem „Ofiarom stanu wojennego sobotnie zabójstwo gostyńskich" oraz cztery krzyże z napisem NSZZ Solidarność Wiecznie żywych - Józef Sobieraj, Michał Neuman, Roman i Edward Skrzypczak
31.10.1982 r.	Kępno - kilka przy kościele św. Mikołaja i na dworcu przy kościele św. Jana przyklejone ręcznie ulotki pt. „Apel polskich" wydrukowane przez „Solidarność Wielkopolska"
1.11.1982 r.	Krotoszyn - kilka cmentarzy - plakat i zamieszanie ofiar w kaplicy „Ujazd"
1.11.1982 r.	Gostyń - jakieś prywatny patrol w/w pomnika - napis czerwoną farbą olejną „ZOMO - Milicja - SB"
2.11.1982 r.	Gostyń - ul. Wiosny Ludów 15 - napis na ścianie - czerwoną farbą olejną

Fragmenty rękopisu omawiającego przebieg wydarzeń w regionie w okresie 14 grudnia 1981 – 2 listopada 1982

IPN Poz

SOLIDARNOŚĆ WIELKOPOLSKA
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

„Solidarność” w grafice

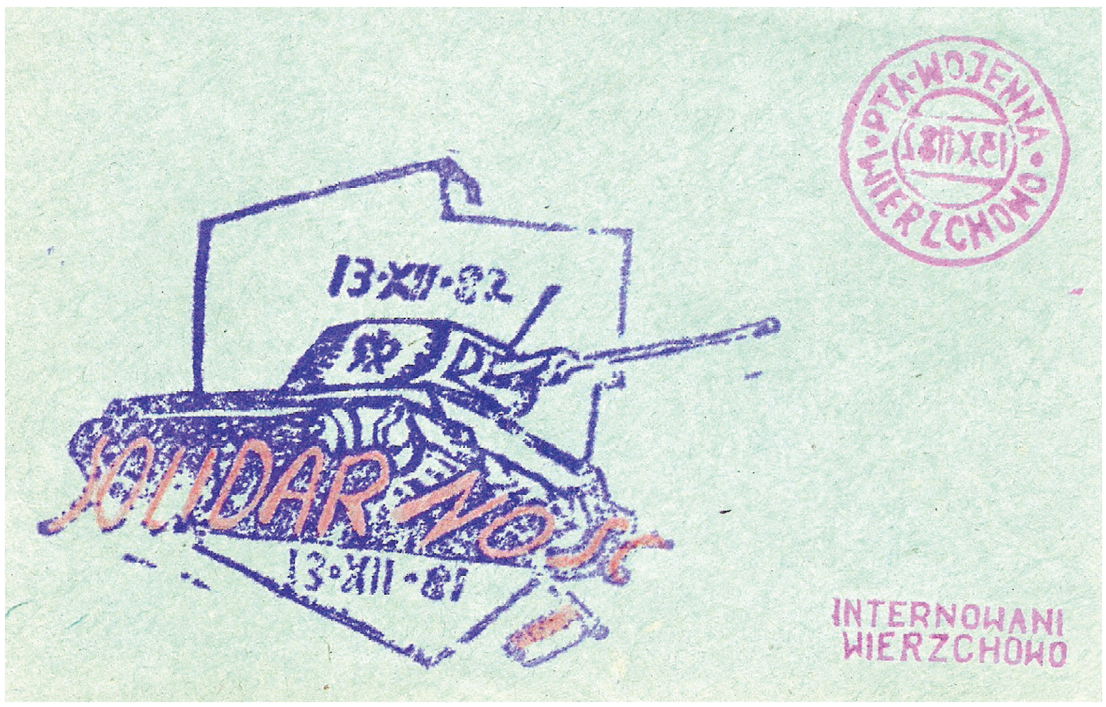

Z zasobu AP Leszno i zbiorów prywatnych

Solidarność Wielkopolska

Archiwa Państwowe
Archiwum Państwowe w Lesznie